



د ملګرو ملتونو د مرستې پلاوی په افغانستان کې

د ویاند دفتر
کابل - افغانستان

تلیفون: ۰۰۹۳ ۲۰ ۲۹۷ ۶۱۲۱ - ۰۰۳۹ ۰۸۳۱ ۲۴ ۶۱۲۱

برېښنالیک: spokesperson-unama@un.org

ویب سایټ: <http://unama.unmissions.org>

یوناما د ملګري کسانو د ساتنې لپاره غږ کوي، ځکه د ملګري تلفاتو اندازه د افغانانو لپاره ۱۴ په سلو کې لوړه شوي ده

کابل، ۱۳ جنوري ۲۰۱۰ - یوناما د بشري حقونو د عالی کمشنري سره یو ځای نن د افغانستان د جګړې له ټولو خواوو څخه وغوښتل چې خپل مسوولیتونه د نړیوال بشري قوانینو او نړیوال بشري حقونو د قانون پر بنسټ ومني او د جګړې اغیزې په ملګري خلکو باندې راکمې کړي. د ملګرو ملتونو له خوا نوي څرګندي شوي شمیرې دا په ډاګه کوي چې د طالبانو د رژیم له نسکوریدو راهیسې په ۲۰۰۱ کې ۲۰۰۹ کال تر ټولو زیات مرګانې کال د ملګري وګړو لپاره و.

ملګرو ملتونو په ۲۰۰۹ کې ۲۴۱۲ ملګري تلفات ثبت کړي دي او د ۲۰۰۸ په پرتله ۱۴ سلنه زیاتوالی په ډاګه کوي چې ۲۱۱۸ تلفات یې درلودل. د ۲۴۱۲ تلفاتو څخه چې په تیر کال کې ښودل شوي (۶۷٪) حکومت ضد عناصرو ته او ۵۹۶ (۲۵٪) یې حکومت پلوه ځواکونو ته منسوب شوي دي. پاتې ۱۸۶ تنه (۸٪) یوې خوا ته هم نه شواي منسوب کېدلای، ځکه چې د جګړې په منځ او یا د چاودیدونکو موادو په ذریعه مړه شوي دي.

نورا نایلند د بشري حقونو مشري افسري وویل: "حکومت ضد عناصر د ملګري کسانو د زیاتې اندازې د مرګ سبب ګرځیدلی چې د حکومت پلوه قوتونو په پرتله درې برابره ملګري کسان یې ډیر وژلي دي. دا مهمه خبره ده چې اوس د یاغي قوتونو له خوا جدي هڅې وشي تر څو د طالبانو د (چلند اصول) هغه برخې پیاوړې کړي کوم چې له هغوي څخه د ملګري کسانو د ساتنې غوښتنه کوي.

" د ملګري تلفاتو شمیر چې وسله والو مخالفینو ته منسوبیږي د ۲۰۰۸ او ۲۰۰۹ کلونو تر منځ ۴۱٪ زیات شوي یانې له ۱۱۶۰ څخه ۱۶۳۰ ته لوړ شوي دي. ځانمرګي بریدونو او چاودیدونکو موادو تر بل هر تاکتیک څخه زیات ملګري وګړي وژلي چې شمیر یې تیر کال ۱۰۵۴ تنو ته ورسید. ملګري کسان دغه راز په عمدي ډول وژل شوي، تښتول شوي او اعدام شوي دي کله چې په دوي داسې گمان شوی چې له حکومت یا نړیوالې ټولنې سره یې مرسته کړي او یا یې اړیکې درلودلي.

"په عین وخت کې د ۲۰۰۹ په ترڅ کې مور د ملګري تلفاتو په شمیره کې کوم چې د حکومت پلوه ځواکونو له خوا رامنځ ته شوی وه د ۲۰۰۸/۰۹ کلونو ترمنځ نږدې ۲۸٪ کموالی ولید. دا کموالی هغه تښتیدونکو په ډاګه کوي کوم چې د نړیوالو پوځي ځواکونو لخوا ترسره شوي دي او موخه یې په ملګري وګړو د پوځي عملیاتو د خطر وکموول دي.

" د حکومت پلوه ځواکونو د مثبتو تگلارو سربیره، د ملګري کسانو په اړه منفي فعالیتونو هم دوام موندلی دی. مور د هوايي بریدونو په ترڅ کې د ۳۵۹ ملګري کسانو وژل کیدل ثبت کړي دي او دا د حکومت پلوه ځواکونو له اړخه د ملګري کسانو ۶۱٪ تلفات په ډاګه کوي. نړیوالو او افغان ځواکونو د تلاشۍ او نیولو ستر عملیات

ترسره کړي دي. په دې عملیاتو کې اکثره د زیاتې قوې د کارولو، د ملکیت د وړاندولو او د کلتور په وړاندو بی تفاوتی په خاص ډول د بنځو په وړاندې دهغو څخه کار اخیستل شوی دی."

د ملگرو ملتونو دفتر هم د ملکي وگړو د سیمو په منځ یا هغو ته نږدې د پوځي اډو په هکله خپله اندېښنه څرگنده کړې ده، او دا یې هم وپیلې دي چې دا ادبي ملکي کسان د مخ پر زیاتیدونکې خطر سره مخ کوي. آغلي نابلند په ډاگه کړه چې د شخړې ټولې خواوې اړې دي چې د پوځي شتمنیو او پرسونل د ځای پر ځای کیدو څخه په داسې سیمو کې چې ملکي کسان د خطر سره مخ کوي، مخنیوي وکړي.

نابلند زیاته کړه: "د طالبانو د رژیم له نسکوریدو راهیسې په پوځي شخړو کې د ملکي کسانو د رابنکلیدو له امله ۲۰۰۹ کال تر ټولو خونړی کال وو، شخړې هغو سیمو ته هم وغځیدلې، چې پخوا ارامې بلل کیدلې.

"د ملکي وگړو ساتنه او سوکالي باید د هر څه نه دمخه راشي. حکومت ضد عناصر هم باید په دې پوه شي چې هغوي هم د نړیوالو معیارونو لاندې ژمنې لري او حکومت پلوه ځواکونه هم باید خپلې هڅې گړندی کړي خو ډاډ حاصل شي چې د پوځي عملیاتو پرمهال د ملکي کسانو د ساتنې په موخه د هرې ممکنه وسیلې څخه کار واخیستل شي. په داسې حال کې چې ۲۰۱۰ کال پیل کېږي ملگری ملتونه غوښتنه کوي چې نړیوال قانون ته درناوی وشي تر څو د جگړې اغیزې په ملکي وگړو باندې کمې شي."

ایدیټورانو ته یادداښت :

- په افغانستان کې په وسله واله جگړه کې د ملکي وگړو د ساتنې راپور ۲۰۰۹ کال د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د مرستندویه پلاوی (یوناما) د اختیاراتو او دندو او د ملگرو ملتونو د امنیت د شورا د ۱۸۶۸ (۲۰۰۹) لمبر پریکړه لیک له مخې ترتیب شوي دي. بشپړه راپور په <http://unama.unmissions.org> کې د لاس رسې وړ دي.

- د یوناما د بشري حقونو څانگه یو لړ فعالیتونه ترسره کوي چې موخه یې پر ملکي وگړو د جگړې د اغیزو کمښت دی، په دې کې په خپلواکه توگه او بی پلوی سره د هغو پېښو پلټنه هم شامله ده چې په هغو کې د ملکي وگړو مړینې او ټپي کیدنې د هغو تحلیلونو سره شاملې دي څو هغه حالات تشخیص شي چې په کې د ژوند زیان شامل دی.

- یوناما د بشري حقونو افسران چې د افغانستان په کچه گومارل شوي دي، یو لړ پراخه تخنیکونه په کار اچوي چې د ځانگړو قضیو په اړه پرته له هغه چا د محل څخه چې کیدلای شي د دې مسوول وي، معلومات راټول کړي. دغه ډول معلومات کنترول شوي او تر تحلیل لاندې راغلي دي، چې په کې یو لړ مختلف سرچینې شاملې دي، د بشري حقونو د هغه اعتبار او باور له مخې چې د بشري حقونو افسر دغه تفتیش ترسره کوي، وړاندې تر دې چې د اړوندو شمیرو او معلوماتو د ریکارډ تفصیلات وکتل شي.

- د لازیاتو معلوماتو او مرکي لپاره مهرباني وکړئ په لاندې پته اړیکه ټینگه کړئ:

- ډاکتر نظیف الله سالارزی (پښتو، دری او انګلیسي) ۰۷۹۷۶۶۲۵۰۴

- هینري بورګارد (انګلیسي او فرانسوي) ۰۲۸۵ ۷۷۴ +۹۳ ۷۰۰